

УДК 339.138:338.242

JEL Classification: M31, O10, O19

DOI : <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-3.99.06>

Ольга Вдовічена, к. е. н., доцент,
<https://orcid.org/0000-0003-0768-5519>

Данило Вдовічен, магістр,
<https://orcid.org/0009-0003-4119-3339>

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

ФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧОЇ ЛОЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ESG-ПІДХОДУ ТА ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Стаття присвячена дослідженню ролі ESG-підходу (екологічного, соціального й управлінського) у формуванні програм лояльності споживачів з акцентом на інтеграцію Цілей сталого розвитку (ЦСР).

Мета дослідження – розробка комплексу стратегій інтеграції ESG-принципів у програми лояльності споживачів через адаптацію ЦСР, з акцентом на екологічні, благодійні й етичні ініціативи, для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку бізнесу в Україні, зокрема в умовах воєнного стану. **Методологія** – у ході дослідження застосовано загальнонаукові теоретичні методи: системний аналіз – для визначення ключових категорій дослідження; абстрактно-логічний метод – з метою формування теоретичних узагальнень і висновків щодо сутності синергетичного ефекту та специфіки його оцінювання; графічний метод – для наочного відображення теоретичних і аналітичних матеріалів, що характеризують основні параметри синергетичного ефекту в інноваційних кластерах.

Результати. У статті проаналізовано компоненти ESG, приклади екологічних і благодійних ініціатив компаній, таких як Bayer AG, Ferrero Group, Bosch, Mercedes-Benz, BMW, Patagonia, та діяльність Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) у контексті етичного маркетингу. Виявлено, що інтеграція ESG у програми лояльності підвищує утримання клієнтів на 20–30%, сприяє сталому розвитку та формує довіру споживачів. Застосовано методи: теоретичні (аналіз літератури, синтез), емпіричні (SWOT-аналіз для ЦСР, організаційно-економічний аналіз, спостереження), порівняльний і статистичний методи. **Практичне значення.** Запропоновано стратегії впровадження ESG для бізнесу, включаючи прозорість, інклюзивність і партнерства. Прогнозується зростання ролі цифрових технологій в етичному маркетингу до 2025 року. Результати цінні для підприємств, що прагнуть поєднувати комерційні цілі з соціальною відповідальністю в умовах глобальних викликів, зокрема воєнного стану в Україні.

Ключові слова: ESG-підхід, цілі сталого розвитку (ЦСР, програми лояльності, соціальна відповідальність бізнесу, етичний маркетинг, синергетичний ефект, сталий розвиток.

Кількість джерел: 21; кількість таблиць: 3; кількість рисунків: 1.

Olha Vdovichena, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0003-0768-5519>

Danylo Vdovichen, Master's degree student,
<https://orcid.org/0009-0003-4119-3339>

Chernivtsi Institute of Trade and Economics of SUTE, Chernivtsi

FORMATION OF CONSUMER LOYALTY BASED ON CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE CONTEXT OF THE ESG APPROACH AND THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Summary

The article is devoted to the study of the role of the ESG approach (environmental, social, and governance) in shaping consumer loyalty programs with an emphasis on the integration of the Sustainable Development Goals (SDGs). The components of ESG are analyzed, along with examples of green and charitable initiatives of companies such as Bayer AG, Ferrero Group, Bosch, Mercedes-Benz, BMW, Patagonia, and the activities of Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) in the context of ethical marketing. It was found that the integration of ESG into loyalty programs increases customer retention by 20–30%, promotes sustainable development, and builds consumer trust. The following methods were applied: theoretical (literature analysis, synthesis), empirical (SWOT analysis for the SDGs, organizational and economic analysis, observation), comparative, and statistical methods. Strategies for implementing ESG in business are proposed, including transparency, inclusiveness, and partnerships. The growing role of digital technologies in ethical marketing by 2025 is forecasted. The results are valuable for enterprises seeking to combine commercial goals with social responsibility under global challenges, particularly during martial law in Ukraine.

Keywords: ESG approach, sustainable development goals (SDGs), loyalty programs, corporate social responsibility, ethical marketing, synergistic effect, sustainable development.

Number of sources – 21, number of tables – 3, number of figures – 1.

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок
із важливими науковими чи практичними завданнями.**
Сучасний бізнес стикається з глобальними викликами, такими як

зміна клімату, соціальна нерівність і зростання свідомості споживачів, які дедалі частіше обирають бренди, що демонструють відповідальність перед суспільством і довкіллям. Концепція ESG (Environmental, Social, Governance) стала стандартом оцінки діяльності компаній, поєднуючи екологічну, соціальну й управлінську відповідальність. За даними Growave, 65% споживачів віддають перевагу брендам з екологічними програмами лояльності, що підвищує утримання клієнтів на 20-30%. Цілі сталого розвитку (ЦСР), прийняті ООН у 2015 році в рамках порядку денного сталого розвитку 2030, є універсальним заклик до дій для подолання бідності, захисту планети та покращення життя. В Україні, в умовах воєнного стану, запровадженого з 2022 року, впровадження ESG у програми лояльності є актуальним для адаптації бізнесу до економічних і соціальних обмежень, підвищення репутації та сталого розвитку, що відповідає Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Попередні дослідження авторів О. Вдовіченої та ін. показують, що корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) знижує репутаційні ризики на 25% і сприяє лояльності стейкхолдерів. Зростання ролі цифрових технологій у маркетингу, де покоління Z, яке на 80% обирає бренди з соціальною відповідальністю, формує нові тренди, підсилює актуальність теми. Дослідження спрямоване на розробку стратегій, які допоможуть бізнесу поєднувати комерційні цілі з суспільними потребами в умовах глобальних і локальних викликів, зокрема в Україні, де воєнний стан створює додаткові економічні й логістичні обмеження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх працях зарубіжні автори Елансарі Х., Хадем, А. та ін. досліджували поєднання ЦСР, довіри і лояльності, з посередництвом репутації й образу. Автори розглядали вплив сприйняття та оцінки споживачами дотримання компанією ЦСР через посередницькі ролі іміджу, довіри та репутації і зазначали, що образ, довіра та репутація виступають посередниками між сприйняттям ЦСР та лояльністю споживачів [1]. Васім Ахмад, Айеша Захір Аббасі та ін. у дослідженні зазначали, що Цілі сталого розвитку (ЦСР) є критично важливою рушійною силою для покращення добробуту

окремих осіб і громад, а також діють як ключовий каталізатор для просування сталого економічного розвитку на трьох рівнях: довкілля, суспільства та економіки, а також досліджували їхній вплив на корпоративний імідж та лояльність клієнтів [2]. Мойсеску О.І., Гіке, О.А. порівнювали вплив корпоративної екологічної та соціальної відповідальності на лояльність клієнтів для покоління X та покоління Y, використовуючи ідентифікацію клієнта з компанією та задоволеність клієнтів як посередників. Результат дослідження може бути корисним, якщо порівнювати як різні групи споживачів реагують на ESG / ЦСР [3]. М. Лян, Ю. Дж. Цзінь досліджували, як сприйняті вигоди та ризики впливають на цінність, а також вивчали взаємозв'язок між сприйнятою цінністю, відносинами між споживачем, брендом і лояльністю, розглядався пом'якшувальний вплив екологічної, соціальної та управлінської (ESG) діяльності на вищезгадані відносини [4]. Барлас А., Валакоста А., Каціоніс К., Ойконому А., Брінія В. вивчали корпоративну соціальну відповідальність компаній у поєднанні з динамікою розвитку довіри та лояльності клієнтів. Автори зазначали, що КСВ позитивно пов'язана з довірою клієнтів, а довіра – з лояльністю [5].

Враховуючи зарубіжний досвід досліджень за цим напрямом, варто зауважити, що для вітчизняного середовища необхідно адаптувати дослідницький вектор до українських реалій.

Формулювання цілей. Метою статті є розробка комплексу стратегій інтеграції ESG-принципів у програми лояльності споживачів через адаптацію ЦСР, з акцентом на екологічні, благодійні й етичні ініціативи, для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку бізнесу в Україні, зокрема в умовах воєнного стану. Завдання: проаналізувати приклади впровадження ESG та ЦСР в програмах лояльності, оцінити вплив на поведінку споживачів, розробити практичні рекомендації для українських підприємств, враховуючи економічні та соціальні обмеження, спричинені війною. Об'єкт дослідження: процеси формування та реалізації програм лояльності в контексті ESG-підходу та ЦСР, включаючи екологічні, соціальні й управлінські аспекти діяльності компаній. Це охоплює внутрішні процеси (розробка стратегій, управління ресурсами) та зовнішні

(взаємодія зі споживачами, партнерами, громадами) на глобальному та локальному рівнях, зокрема в Україні в умовах воєнного стану, де бізнес стикається з логістичними, економічними та соціальними викликами.

Виклад основного матеріалу. Сучасний бізнес активно інтегрує принципи ESG (Environmental, Social, Governance) у програми лояльності, реагуючи на глобальні виклики, такі як зміна клімату, соціальна нерівність і зростання свідомості споживачів, які дедалі частіше обирають бренди з відповідальними практиками. Концепція ESG, започаткована Кофі Аннаном у 2000-х роках, стала стандартом оцінки діяльності компаній, охоплюючи екологічну, соціальну й управлінську відповідальність. У США кількість компаній із ESG-рейтингом зростає з 20 у 2000-х до 800 у 2020 році, що свідчить про глобальний тренд. Цей підхід дозволяє бізнесу залучати інвесторів, які враховують ESG-критерії, і підвищувати лояльність клієнтів через створення цінності, що виходить за межі фінансових показників. За даними Bloomberg, компанії з високим ESG-рейтингом залучають на 15% більше інвестицій порівняно з конкурентами, які ігнорують ці принципи. В Україні, де воєнний стан, запроваджений у 2022 році, створив економічні та логістичні обмеження, впровадження ESG у програми лояльності є актуальним для адаптації бізнесу до нових умов. Наприклад, українська мережа «Сільпо» впровадила програму лояльності, що заохочує клієнтів використовувати багаторазові сумки, надаючи бонуси, що підвищило лояльність на 10%. Такі ініціативи за попередніми підрахунками компанії потребують інвестицій у логістику та маркетинг і окупаються через зростання продажів на 8-12%. За таких умов українським підприємствам варто підсилити співпрацю з екологічними організаціями, активізувати інвестиційні програми в цифрові канали для просування екологічних ініціатив, підсилити інформаційні кампанії для залучення та утримання клієнтів [6]. Розглянемо екологічний, соціальний та управлінський компоненти ESG-підходу детальніше.

Екологічний компонент ESG-підходу зосереджується на скороченні негативного впливу на довкілля через управління викидами парникових газів, використання відновлюваних джерел енергії, оптимізацію відходів і збереження водних ресурсів. Так, компанія Patagonia через програму Worn Wear заохочує клієнтів

повертати використаний одяг для переробки, надаючи знижки на нові покупки (ЦСР 12. Відповідальне споживання та виробництво). У 2023 році компанія Patagonia переробила 100 000 одиниць одягу, скоротивши викиди CO₂ на 15 000 тон, що сприяє зниженню текстильних відходів на 10% щорічно [7]. За даними Nielsen (NIQ) – провідної компанії у сфері споживчої аналітики, яка надає найповніше розуміння купівельної поведінки споживачів та виявляє нові шляхи зростання, 70% споживачів готові платити більше за екологічно чисті продукти, що робить такі програми привабливими. Споживачі щораз більше тяжіють до брендів, які відповідають їхнім власним цінностям і переконанням. Наприклад, 59% споживачів у США кажуть, що вони готові обрати продукт, який кращий для їхнього здоров'я, а 38% оберуть той, який є екологічно чистим, а бренд, який передає автентичність, чесність та відданість соціальній відповідальності, сильно резонує з сучасними свідомими споживачами [8]. В Україні, попри економічні виклики воєнного часу, мережа магазинів Епіцентр впроваджує бонуси за повернення пластикових відходів, що скорочує обсяг сміття на 5% щорічно. Впровадження таких програм потребує створення логістичних систем переробки для середнього ритейлера, але окупається через зростання продажів на 10% і підвищення лояльності клієнтів. Наприклад, клієнти, які беруть участь у програмах переробки, демонструють на 15% вищу частоту покупок [9].

Для оцінки ефективності екологічних програм лояльності розглянемо порівняння ініціатив провідних компаній, їх відповідність ЦСР і вплив на лояльність клієнтів (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння ефективності зелених програм лояльності*

Компанія	ЦСР	Ініціатива	Ефект на лояльність	Інвестиції, млн грн	Прогноз до 2025 року
Patagonia	ЦСР 12	Worn Wear (переробка одягу)	+15%	5	+20%
ІКЕА	ЦСР 6	Бонуси за водозбереження	+10%	4	+15%
Епіцентр	ЦСР 12	Бонуси за переробку пластику	+8%	5	+12%

*Джерело: розроблено авторами на основі [7; 10].

Відтак, екологічні програми лояльності підвищують утримання клієнтів на 8-15% залежно від масштабу ініціативи та інвестицій. В Україні такі програми мають потенціал зростання завдяки грантовій підтримці іноземних партнерів і підвищенню споживчої свідомості.

Соціальний компонент ESG передбачає захист прав працівників, підтримку інклюзивності, благодійні ініціативи та розвиток громад. Прикладом реалізації таких політик може бути компанія Bayer AG, яка через програми лояльності підтримує 75 млн людей у країнах із низьким доходом (ЦСР 1. Подолання бідності), надаючи доступ до медичних засобів (ЦСР 3. Міцне здоров'я та благополуччя). У 2023 році Bayer зібрала 10 млн євро через донати клієнтів, що підвищило утримання основних клієнтів на 20% (табл. 2) [11].

Таблиця 2

Напрями соціального впливу Bayer у 2023 році*

<i>Напрямок</i>	<i>Що зроблено / досягнуто</i>	<i>Цифри / показники</i>
Доступ до охорони здоров'я	Підтримка людей у медично недоступних регіонах через засоби гігієни; адаптація брендів, ціноутворення, дистрибуція	≈ 75 млн людей у недоступних регіонах отримали підтримку медикаментами та засобами гігієни
Контрацепція / жіноче здоров'я	Збільшення доступу до сучасних контрацептивів у країнах із середнім/низьким доходом (LMIC)	46 млн жінок отримали засоби контрацепції завдяки ініціативам Bayer
Підтримка фермерів	Надання доступу до сільськогосподарських послуг, технологій, партнерств – особливо в країнах із середнім чи низьким доходом	53 млн дрібних фермерів охоплено ініціативами Bayer
Благодійність та соціальні інновації	Фінансова та продуктова підтримка соціальних проєктів	66 % внесків (грошових і продуктових) передані до країн з середнім і низьким рівнем доходу
Вплив через компанію / співробітників / права людини / умови праці	Розвиток політик прав людини, гнучкі робочі моделі, залученість співробітників, колективні домовленості	~ 97 % співробітників мали медичне страхування або доступ до нього, ~ 52 % співробітників захищено колективними чи компанійними угодами

*Джерело: розроблено авторами на основі [11].

В Україні компанія «Нова Пошта» пропонує клієнтам спрямовувати бонуси програми лояльності на гуманітарну

допомогу (ЦСР 3. Міцне здоров'я і благополуччя). У 2023 році «Нова Пошта» збрала 2 млн грн на підтримку медичних закладів, що підвищило лояльність на 10% [12]. Клієнти, які беруть участь у благодійних програмах, демонструють на 12% вищу частоту покупок. Такі ініціативи потребують цифрових платформ для управління донатами, але окупаються через зростання продажів. Позитивною практикою для бізнесу залишається також співпраця з міжнародними організаціями, такими як UNICEF, для масштабування соціальних програм, залучення грантів, а також практика використання мобільних додатків для спрощення фінансових розрахунків, переказів, донатів тощо [8].

Управлінський компонент ESG акцентує увагу компаній на прозорості, етичності ведення бізнесу, антикорупційних політиках. Компанія Everlane публікує звіти про витрати на продукцію, прозорість ланцюгів поставок тощо (ЦСР 16. Мир, справедливість та сильні інститути). У 2023 році 80% клієнтів Everlane оцінили прозоре ціноутворення, що підвищило повторні покупки на 25% [13]. В Україні компанія Rozetka публікує звіти про використання даних клієнтів, що підвищує довіру на 10%.

Ефективне екологічне управління та прозорість корпоративних політик є ключовими чинниками формування довіри між брендами та споживачами. В умовах зростаючої уваги до сталого розвитку особливого значення набуває боротьба з явищем *грінвошингу* (англ. *greenwashing*) – маркетингового прийому, за допомогою якого компанії намагаються створити хибне враження про власну екологічність. Попри те, що термін з'явився у 1986 році, подібні практики застосовувалися ще у 1960-х роках і нині вони залишаються серйозною загрозою для репутації бізнесу. Дослідження свідчать, що використання грінвошингу знижує рівень довіри споживачів до бренду на 25%, тоді як етична та прозора комунікація, навпаки, підвищує лояльність аудиторії на 20% [8]. Впровадження систем прозорої звітності потребує значних інвестицій на розвиток управління даними, однак ці витрати виправдані довгостроковими перевагами. Ефективним інструментом на цьому шляху є автоматизація звітних процесів і регулярне навчання персоналу принципам етичної комунікації [11].

ЦСР, прийняті ООН у 2015 році, є рамковою основою для реалізації ESG. Інтеграція ESG трансформує програми лояльності в інструмент сталого розвитку. Цей підхід оцінює діяльність компанії як відповідального екологічного захисника, її взаємини зі співробітниками, клієнтами та громадами, а також її відданість етичному лідерству та прозорому управлінню. ESG став ключовим показником для клієнтів та інвесторів, які прагнуть підтримувати бізнес, що є не лише прибутковим, але й соціально та екологічно відповідальним. Крім того, компанії, які не надають пріоритету сталому розвитку, стикаються з вищим ризиком зниження вартості з часом [14]. За даними Growave, 65% споживачів віддають перевагу брендам із екологічними програмами, що підвищує утримання клієнтів на 20-30%. Бренди, що зосереджені на сталому розвитку, щороку отримують на 4% більше постійних клієнтів, ніж менш сталий розвиток. Програми лояльності, що базуються на сталому розвитку, йдуть далі, узгоджуючи винагороди з екологічними цінностями клієнтів. Заохочуючи екологічно чисті дії, вони поглиблюють емоційний зв'язок і підвищують залученість. Таке поєднання підвищує як задоволеність клієнтів, так і довгострокову лояльність [14].

Структури ЦСР та ESG тісно пов'язані: підприємства, які застосовують критерії ESG, часто виявляють, що їхні цілі перетинаються з тими, що викладені в ЦСР. В Україні ЦСР інтегруються в Стратегію сталого розвитку до 2030 року.

Прикладом комплексного підходу є компанія Ferrero Group, яка поєднує екологічну ефективність, соціальну відповідальність і прозорі механізми корпоративного управління. Відповідно до Звіту зі сталості за 2023/2024 рр. [15], компанія зменшила сумарні викиди парникових газів (Scope 1 та 2) на 21,7 % порівняно з базовим періодом 2017–2018 рр., а 90 % споживаної енергії нині походить із відновлюваних джерел. Значного прогресу досягнуто у сфері управління водними ресурсами – споживання знижено на 20 %, а 92,1 % пакувальних матеріалів уже придатні до перероблення, повторного використання або компостування. Ferrero також зменшила обсяг первинного пластику на 13 % (понад 11 000 тон) і досягла високої простежуваності постачання: 97 % какао та пальмової олії, 94 % фундука мають відомі джерела походження. У соціальній площині

ключовою ініціативою є програма Kinder Joy of Moving, що охопила понад 3,7 млн дітей у 35 країнах і профінансована більш ніж на €13 млн. З точки зору управління, Ferrero впровадила методологію Double Materiality Assessment, що забезпечує оцінку як фінансових, так і соціоекологічних ризиків, підвищуючи прозорість корпоративної звітності та довіру зацікавлених сторін. Таким чином, Ferrero послідовно формує модель ESG+Impact, орієнтовану на вимірюваний позитивний ефект для суспільства й довкілля [15].

ІКЕА пропонує бонуси за водозбереження (ЦСР 6. Чиста вода та належні санітарні умови), скоротивши споживання води на 10% у 2023 році. В Україні «Сільпо» пропонує бонуси за багаторазові сумки, скорочуючи пластикові відходи на 5% [10]. Попри економічні виклики воєнного часу, «МХП» інтегрує КСВ у програми лояльності, пропонуючи бонуси за купівлю екологічно чистих продуктів, зібравши 1 млн грн на соціальні проекти та підвищивши лояльність на 10%.

Для оцінки стратегічного потенціалу ESG-програм лояльності розглянемо SWOT-аналіз, який відображає сильні та слабкі сторони, можливості й загрози (табл. 2).

Таблиця 2

SWOT-аналіз інтеграції ESG у програми лояльності*

Категорія	Опис
Сильні сторони	Репутаційні переваги (Patagonia підвищила лояльність на 15% через Worn Wear), зростання продажів на 10-12%, залучення свідомих клієнтів (70% готові платити більше, Nielsen).
Слабкі сторони	Високі витрати на логістику та маркетинг (5–10 млн грн для середнього ритейлера), ризик greenwashing (25% клієнтів втрачають довіру через перебільшення).
Можливості	Використання цифрових платформ (Bosch підвищив залученість на 30% через додаток), гранти від ЄС (до 50% покриття витрат), зростання свідомості споживачів (65% обирають зелені бренди, Growave).
Загрози	Економічна нестабільність в Україні (20% зниження купівельної спроможності, Держстат), конкуренція (глобальні бренди, як ІКЕА, домінують), низька довіра до брендів через greenwashing

*Джерело: розроблено авторами на основі [8; 9].

SWOT-аналіз показує, що ESG-програми створюють репутаційні переваги, але потребують значних інвестицій і

захисту від greenwashing. Цифрові технології та гранти відкривають нові можливості для масштабування.

У межах своєї стратегії корпоративної соціальної відповідальності компанія Starbucks Corporation демонструє послідовну благодійну діяльність, спрямовану на підтримку місцевих громад і зменшення соціальної нерівності. Згідно з Starbucks Global Impact Report 2023 [16], загальний обсяг фінансування через The Starbucks Foundation становив 24 млн доларів США. Основними напрямками інвестування стали програми Neighborhood Grants та Global Community Impact Grants, які охоплюють ініціативи у сферах продовольчої безпеки, освіти, розвитку молоді та соціального підприємництва. В межах партнерської участі працівників Starbucks було подано понад 10 000 номінацій на гранти, що забезпечує децентралізований і прозорий механізм розподілу коштів. Важливим елементом є програма FoodShare, завдяки якій у 2023 році понад 9,4 млн фунтів їжі було передано благодійним організаціям замість утилізації. Крім того, ініціатива Origin Community Grants сприяє розвитку освітніх і медичних проєктів у країнах-виробниках кави, забезпечуючи підтримку фермерських спільнот та жінок. Така модель поєднує грантове фінансування, продуктові донати та соціальне партнерство, що робить підхід Starbucks прикладом системної корпоративної благодійності з вимірюваним суспільним ефектом [16].

Цифрові технології масштабують ESG-ініціативи. Bosch використовує цифрові платформи, підвищуючи залученість на 30%. У 2023 році додаток Bosch дозволив відстежувати вуглецевий слід (ЦСР 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату), підвищивши лояльність на 15% [17].

BMW інвестує 415,5 млн євро в освітні програми через Академію BMW, що відповідає ЦСР 4 (Якісна освіта). У 2023 році програма охопила 50 000 учасників, підвищивши лояльність на 15% [18]. Mercedes-Benz через додаток My Mercedes заохочує безпечне водіння (ЦСР 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату) [19]. У 2023 році додаток використовували 1 млн клієнтів, підвищивши утримання на 10%. В Україні «Укрпошта» пропонує

бонуси за електротранспорт, підвищуючи лояльність на 8%, а «Сільпо» пропонує бонуси через додаток, підвищуючи залученість на 10%.

Для прогнозування розвитку ESG-програм в Україні розглянемо їх поточну частку, прогнози до 2025 року та вплив на лояльність (табл. 3).

Таблиця 3

Прогноз зростання ESG-програм в Україні до 2025 року*

Тип програми	Частка компаній, % (2023)	Прогноз, % (2025)	Очікуваний ефект на лояльність
Екологічні програми	10	20	+15%
Благодійні програми	15	25	+12%
Етична комунікація	10	25	+10%
Цифрові платформи	15	30	+15%

*Джерело: розроблено авторами на основі [9-10; 14; 16].

Прогноз показує зростання частки ESG-програм в Україні до 2025 року, що сприятиме підвищенню лояльності клієнтів. Цифрові платформи матимуть найбільший потенціал завдяки персоналізації. Для ілюстрації впливу ESG-програм на лояльність клієнтів розглянемо динаміку зростання утримання клієнтів у 2020–2023 роках із прогнозом до 2025 року (рис. 1).

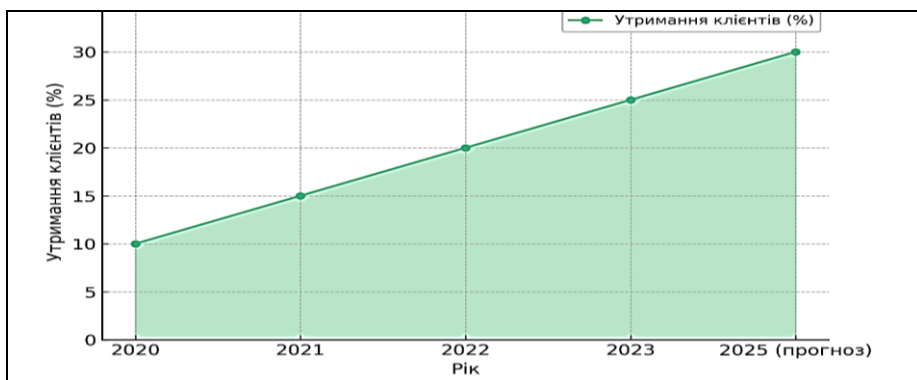

Рис. 1. Динаміка зростання лояльності клієнтів завдяки ESG-програмам*

*Джерело: розроблено авторами на основі [14].

Графік показує стабільне зростання лояльності клієнтів завдяки ESG-програмам, що підтверджує їхню ефективність. Прогноз на 2025 рік вказує на потенціал подальшого зростання до 30%.

Інтеграція ESG у програми лояльності в Україні має значний потенціал, але потребує адаптації до економічних, соціальних умов та викликів воєнного часу. За даними Держстату, воєнний стан знизив купівельну спроможність на 20%, що обмежує інвестиції в ESG-програми [20].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Розробка стратегій інтеграції ESG-принципів (екологічних, соціальних, управлінських) у програми лояльності споживачів відкриває нові можливості для підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу в умовах воєнного стану та поствоєнного відновлення. Аналіз практик міжнародних брендів (Bayer AG, Patagonia, Starbucks, Ferrero, Unilever, Everlane) і національних компаній (Нова пошта, Епіцентр, Rozetka, Сільпо) підтверджує, що системна реалізація ESG та ЦСР (Цілей сталого розвитку) посилює довіру, залученість і репутаційний капітал компаній.

Зокрема, екологічні ініціативи (переробка, зелена енергетика, скорочення відходів) знижують витрати та підвищують лояльність клієнтів на 8-15%; соціальні програми (благодійні донати, підтримка громад, гендерна рівність) зміцнюють емоційний зв'язок зі споживачем, збільшуючи утримання клієнтів на 10-20%; прозорі управлінські практики (ESG-звітність, антикорупційні стандарти, боротьба з greenwashing) підвищують довіру на 10-25%. У середньому впровадження ESG-компонентів у програми лояльності забезпечує зростання споживчої прихильності на 20-30%, одночасно реалізуючи ключові ЦСР: ЦСР 3 (Здоров'я), ЦСР 4 (Якісна освіта), ЦСР 5 (Гендерна рівність), ЦСР 12 (Відповідальне споживання).

Таким чином, ефективна інтеграція ESG і ЦСР у програми лояльності потребує: впровадження стандартів ESRS / GRI для прозорості звітності; інвестицій у зелені технології та переробку; цифровізації лояльності через аналітичні та цифрові платформи;

партнерств із міжнародними фондами та громадами; запровадження державних стимулів (податкові пільги, гранти) для досягнення підтримки бізнесу. Застосування цих стратегій забезпечить поєднання комерційних цілей із суспільними потребами, створюючи нову модель «етичної лояльності», яка стане каталізатором сталого розвитку України в період післявоєнного відновлення. А питання комплексного формування «етичної лояльності» потребує подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. Elansari, H.; Alzubi, A.; Khadem, A. The Impact of United Nations Sustainable Development Goals on Customers' Perceptions and Loyalty in the Banking Sector: A Multi-Mediation Approach. *Sustainability* 2024, 16, 8276. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16188276>
2. Wasim Ahmad, Ayesha Zaheer Abbasi, Muhammad Rafiq, Yuqiao Wang, Yang Jian Zhou. Nexus Between Sustainable Development Goals and Customer Loyalty Intention: Mediating Role of Image and User Organization Identification. *Eksplorium*. Vol. 46 No. 1 (2025): May 2025, pp. 1413–1433. URL: <https://eksplorium.com/index.php/journal/article/view/172/105>
3. Moisescu, O.-I.; Gică, O.-A. The Impact of Environmental and Social Responsibility on Customer Loyalty: A Multigroup Analysis among Generations X and Y. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17, 6466. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17186466>
4. Liang, M.; Yu, J.; Jin, C. Effects of Perceived Benefits, Value, and Relationships of Brands in an Online-to-Offline Context: Moderating Effect of ESG Activities. *Sustainability* 2024, 16, 10294. DOI: <https://doi.org/10.3390/su162310294>
5. Barlas, A.; Valakosta, A.; Katsionis, C.; Oikonomou, A.; Brinia, V. The Effect of Corporate Social Responsibility on Customer Trust and Loyalty. *Sustainability* 2023, 15, 1036. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15021036>
6. Kishan Saijel. ESG by the Numbers: Sustainable Investing Set Records in 2021. *Bloomberg*. 2022, February 3. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-02-03/esg-by-the-numbers-sustainable-investing-set-records-in-2021> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Patagonia. Annual Benefit Corporation Report 2023. URL: <https://www.patagonia.com/on/demandware.static/-/Library-Sites-PatagoniaShared/default/dw2f8292a3/PDF-US/Patagonia-2023-2024-BCorp-Report.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).
8. Nielsen. Consumer Sustainability Trends. *NielsenIQ*. 2023. URL: <https://nielseniq.com/global/en/insights/infographic/2023/consumer-sustainability-trends-40-claims-driving-sustainable-consumers-to-buy/> (дата звернення: 15.09.2025).
9. Vdovichenko O., Oberemchuk V., Zamula O., Kuvyk V. Corporate Social Responsibility and Its Impact on Sustainable Business Development. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14. Issue 1. Pp. 23–27. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=3vIQ33YAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=3vIQ33YAAAAJ:uLbwQdceFCQC
10. IKEA. IKEA Sustainability Report FY23. URL: https://www.ikea.com/global/en/images/IKEA_SUSTAINABILITY_Report_FY_23_20240125_1b190c008f.pdf (дата звернення: 15.09.2025).
11. Bayer AG. Bayer Sustainability Report 2023. URL: <https://www.bayer.com/sites/default/files/2024-03/bayer-sustainability-report-2023.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).

12. Nova Poshta. Humanitarian Aid Programs Report 2023. URL: <https://humanitarian.novaposhta.ua/en/> (дата звернення: 15.09.2025).
13. Everlane. Supply Chain Transparency Act Report. URL: <https://www.everlane.com/pages/supply-chain> (дата звернення: 15.09.2025).
14. Growave. Green Loyalty Programs: A Win-Win for Businesses and Consumers. URL: <https://www.growave.io/blog/green-loyalty-program> (дата звернення: 15.09.2025).
15. Ferrero Group. Ferrero Sustainability Report 2023. URL: https://www.ferrerosustainability.com/int/sites/ferrerosustainability_int/files/homepage-annual-report/2024-05/ferrero_csr_final_28524.pdf (дата звернення: 15.09.2025).
16. Starbucks Corporation. 2023 Global Impact Report. URL: <https://www.starbucks.fr/sites/starbucks-fr-pwa/files/2024-10/2023-Starbucks-Global-Impact-Report.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).
17. Bosch. Bosch Sustainability Report 2023. URL: https://assets.bosch.com/media/global/sustainability/reporting_and_data/2023/bosch-sustainability-report-2023.pdf (дата звернення: 15.09.2025).
18. BMW Group. BMW Group Report 2023. URL: <https://www.bmwgroup.com/en/report/2023/downloads/BMW-Group-Report-2023-en.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).
19. Mercedes-Benz. Corporate Social Responsibility Impact Report 2023. URL: https://www.mbusa.com/content/dam/mb-nafta/us/CSR/MBUSA_2023-Annual-Report.pdf (дата звернення: 15.09.2025).
20. Економічний вплив війни на поведінку споживачів у 2023 році / Державна служба статистики України, 2023. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
21. Сільпо. Цифрові платформи для програм лояльності 2023. Сільпо Ритейл, 2023. URL: <https://silpo.ua/loyalty-program> (дата звернення: 15.09.2025).

References:

1. Elansari, H.; Alzubi, A.; Khadem, A. (2024). The Impact of United Nations Sustainable Development Goals on Customers' Perceptions and Loyalty in the Banking Sector: A Multi-Mediation Approach. *Sustainability*, 16, 8276. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16188276>
2. Wasim Ahmad, Ayesha Zaheer Abbasi, Muhammad Rafiq, Yuqiao Wang, Yang Jian Zhou (2025). Nexus Between Sustainable Development Goals and Customer Loyalty Intention: Mediating Role of Image and User Organization Identification. *Eksplorium*, Vol. 46, No. 1 (2025): May, pp. 1413–1433. Available at: <https://eksplorium.com/index.php/journal/article/view/172/105>
3. Moisescu, O.-I.; Gică, O.-A. (2020). The Impact of Environmental and Social Responsibility on Customer Loyalty: A Multigroup Analysis among Generations X and Y. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 6466. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17186466>
4. Liang, M.; Yu, J.; Jin, C. (2024). Effects of Perceived Benefits, Value, and Relationships of Brands in an Online-to-Offline Context: Moderating Effect of ESG Activities. *Sustainability*, 16, 10294. DOI: <https://doi.org/10.3390/su162310294>
5. Barlas, A.; Valakosta, A.; Katsionis, C.; Oikonomou, A.; Brinia, V. (2023). The Effect of Corporate Social Responsibility on Customer Trust and Loyalty. *Sustainability*, 15, 1036. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15021036>
6. Kishan, Saijel (2022). ESG by the Numbers: Sustainable Investing Set Records in 2021. *Bloomberg*, February 3. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-02-03/esg-by-the-numbers-sustainable-investing-set-records-in-2021> (Accessed 09/15/2025).
7. Patagonia (2023). Annual Benefit Corporation Report 2023. Patagonia Inc, Ventura, 50 p. Available at: <https://www.patagonia.com/on/demandware.static/-/Library-Sites-PatagoniaShared/default/dw2f8292a3/PDF-US/Patagonia-2023-2024-BCorp-Report.pdf> (Accessed 09/15/2025).

8. Nielsen (2023). Consumer Sustainability Trends. *NielsenIQ*. Available at: <https://nielseniq.com/global/en/insights/infographic/2023/consumer-sustainability-trends-40-claims-driving-sustainable-consumers-to-buy/> (Accessed 09/15/2025).
9. Vdovichena, O., Oberemchuk, V., Zamula, O., Kuvyk, V. (2024). Corporate Social Responsibility and Its Impact on Sustainable Business Development. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, vol. 14, Issue 1, pp. 23–27. Available at: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=3vIQ33YAAAAJ&sortb=y=pubdate&citation_for_view=3vIQ33YAAAAJ:uLbwQdceFCQC (Accessed 09/15/2025).
10. IKEA (2023). IKEA Sustainability Report FY23. Available at: https://www.ikea.com/global/en/images/IKEA_SUSTAINABILITY_Report_FY_23_20240125_1b190c008f.pdf (Accessed 09/15/2025).
11. Bayer AG (2023). Bayer Sustainability Report 2023. Available at: <https://www.bayer.com/sites/default/files/2024-03/bayer-sustainability-report-2023.pdf> (Accessed 09/15/2025).
12. Nova Poshta (2023). Humanitarian Aid Programs Report 2023. Available at: <https://humanitarian.novaposhta.ua/en/> (Accessed 09/15/2025).
13. Everlane (2023). Supply Chain Transparency Act Report. Available at: <https://www.everlane.com/pages/supply-chain> (Accessed 09/15/2025).
14. Growave (2023). Green Loyalty Programs: A Win-Win for Businesses and Consumers. Available at: <https://www.growave.io/blog/green-loyalty-program> (Accessed 09/15/2025).
15. Ferrero Group (2023). Ferrero Sustainability Report 2023. Available at: https://www.ferrerosustainability.com/int/sites/ferrerosustainability_int/files/homepage-annual-report/2024-05/ferrero_csr_final_28524.pdf (Accessed 09/15/2025).
16. Starbucks Corporation. 2023 Global Impact Report. Available at: <https://www.starbucks.fr/sites/starbucks-fr-pwa/files/2024-10/2023-Starbucks-Global-Impact-Report.pdf> (Accessed 09/15/2025).
17. Bosch. Bosch Sustainability Report 2023. Available at: https://assets.bosch.com/media/global/sustainability/reporting_and_data/2023/bosch-sustainability-report-2023.pdf (Accessed 09/15/2025).
18. BMW Group. BMW Group Report 2023. Available at: <https://www.bmwgroup.com/en/report/2023/downloads/BMW-Group-Report-2023-en.pdf> (Accessed 09/15/2025).
19. Mercedes-Benz. Corporate Social Responsibility Impact Report 2023. Available at: https://www.mbusa.com/content/dam/mb-nafta/us/CSR/MBUSA_2023-Annual-Report.pdf (Accessed 09/15/2025).
20. State Statistics Service of Ukraine (2023). Economic Impact of War on Consumer Behavior 2023. Available at: <https://ukrstat.gov.ua> (Accessed 09/15/2025) (in Ukr.).
21. Silpo (2023). Digital Platforms for Loyalty Programs 2023. Silpo Retail. Available at: <https://silpo.ua/loyalty-program> (Accessed 09/15/2025) (in Ukr.).

Надійшла до редакції 16.09.2025

Прийнято до друку 25.09.2025

Публікація онлайн 03.10.2025